

NATURA 2000-GEBIED: 070 LINGEGEBIED & DIEFDIJK-ZUID
VERSLAG VELDBEZOEK DD. 9 MEI 2019

Aanwezig namens Provincie:

Aanwezig namens Terreinbeheerder:

Overige aanwezigen:

Datum bezoek:

9 mei 2019

Doel

Het jaarlijkse PAS-veldbezoek heeft als doel om de vinger aan de pols te houden m.b.t. zichtbare ontwikkelingen van de stikstofgevoelige habitattypen in het Natura 2000-gebied. Centraal staat daarbij de vraag of er ontwikkelingen zijn die afwijken van datgene waar in de gebiedsanalyse van uit is gegaan. Als voorbereiding op het veldbezoek is de beheerder gevraagd naar eerder waargenomen signalen uit het veld. Daarnaast zijn de gebiedsanalyse en het verslag met aandachtspunten van vorig jaar doorgenomen. Bij het veldbezoek van dit jaar (2019) is een aantal percelen in Utrecht en Gelderland bezocht.

Bevindingen

Vegetatiekartering

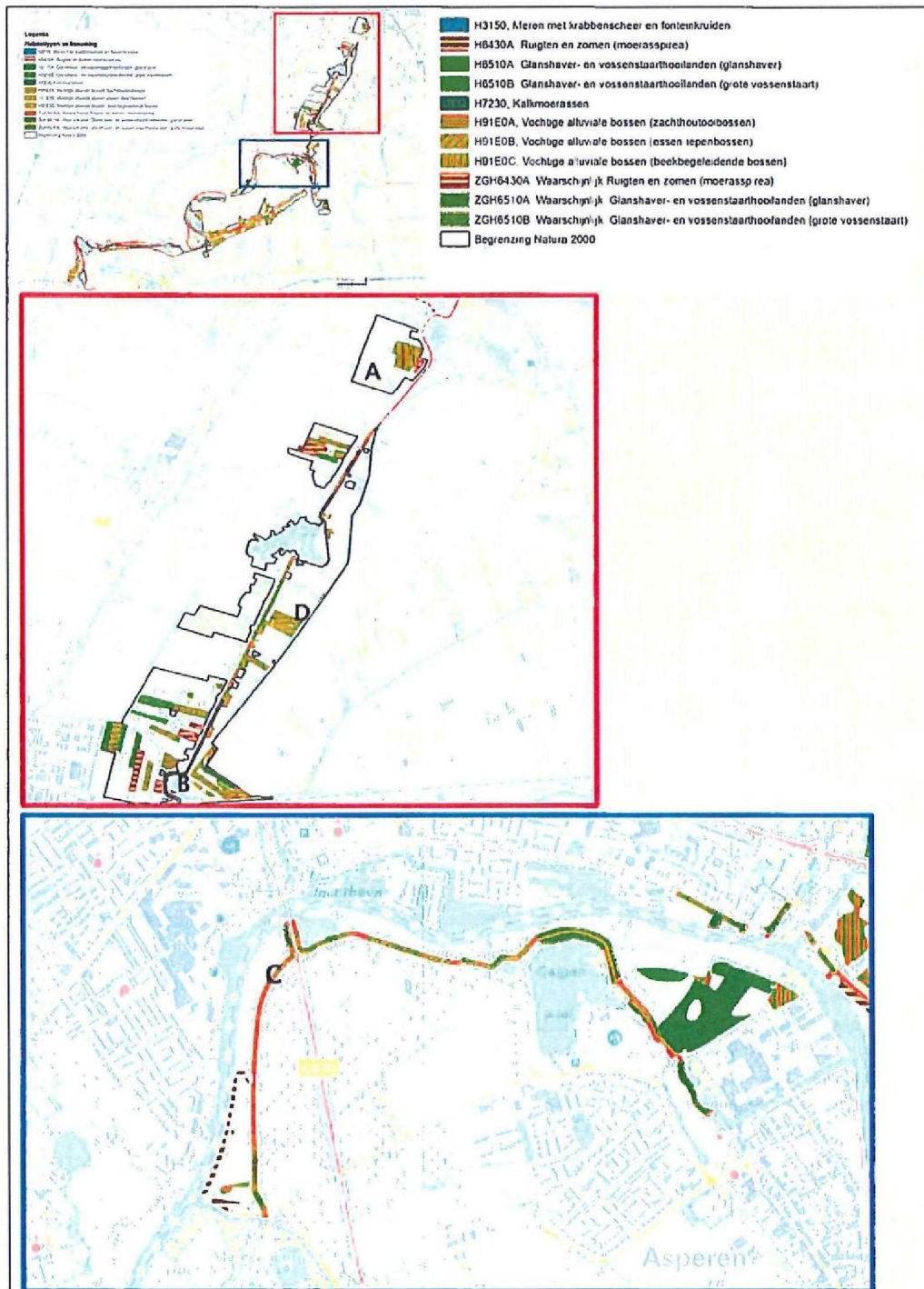
In opdracht van Staatsbosbeheer, Provincie Gelderland en Zuid-Hollands Landschap is in 2018 door drie bureaus een vegetatiekartering uitgevoerd van het hele Natura 2000-gebied. Deze dient onder andere om de huidige habitattypekaart te actualiseren. De provincie Gelderland verwerkt de vegetatiekarteringen in een nieuwe habitattypekaart. De vlakken met de aanduiding H9999 en ZG op de bestaande kaart zullen dan een nieuwe aanduiding krijgen.

Status uitvoering PAS-maatregelen

Provincie Gelderland is samen met de terreinbeheerders bezig met het uitwerken van de PAS-maatregelen. Er zijn geen nieuwe zaken gemeld ten opzichte van het veldbezoek vorig jaar en nog geen nieuwe maatregelen uitgevoerd. Ten behoeve van de PAS procesmonitoring is het hydrologisch meetnet ingericht.

Habitattypen

De stikstofgevoelige, aangewezen habitattypen in Natura 2000 Lingegebied & Diefdijk-zuid zijn Glanshaverhooilanden (H6510A (glanshaver) en -B (grote vossenstaart)) en Vochtige alluviale bossen (H91E0B (essen-iepenbossen) en -C (beekbegeleidende bossen)). Op de habitattypenkaart hieronder zijn de bezochte locaties aangegeven, die hieronder worden toegelicht: A. De Waai (beekbegeleidend bos (H91E0C)), B. Glanshaverhooiland type glanshaver (H6510A), C. Zoekgebied Glanshaverhooiland type glanshaver (H6510A) en D. D betreft een in 2013 ingericht perceel van Staatsbosbeheer waar zich kalkmoeras ontwikkelt.

Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) (H91E0C)

De Essen-iepenbossen (H91E0B) en Beekbegeleidende bossen (H91E0C) komen verspreid voor in het Natura 2000-gebied. Vorig jaar werd als aandachtspunt genoemd dat de kwaliteit onder druk kan komen te staan vanwege essentaksterfte. Het bezochte beekbegeleidend bos bij "De Waai" (locatie A) bestaat voor een beperkt deel uit gewone es waardoor het risico van essentaksterfte op de kwaliteit

van dit bosperceel beperkt is. De beheerder geeft aan dat hij snellere verjonging waarneemt wanneer de dode essen blijven staan, dan wanneer deze (preventief) gerooid worden. Het bos ziet er kwalitatief goed uit d.w.z. diversiteit aan boomsoorten, variatie aan structuur en een rijke ondergroei met o.a. elzenzegge, grote keverorchis en groot springzaad. De beheerder geeft aan hier geen effecten te zien van een verhoogde stikstofdepositie, de kwaliteit van het bos is stabiel.

Glanshaverhooilanden (type glanshaver) (H6510A)

In 2018 zijn Glanshaverhooilanden (H6510A en –B) toegevoegd aan het aanwijzingsbesluit voor het Natura 2000-gebied. Tijdens het veldbezoek is een dijktaalud in beheer van Zuid-Hollands Landschap aan de oostkant van de Diefdijk bezocht (**locatie B**). Het grasland ziet er kwalitatief goed uit met een grote variatie aan grassen en kruiden. Het perceel wordt al sinds jaren op dezelfde wijze beheerd waarbij twee keer per jaar (eind juni en eind september) wordt gemaaid en afgevoerd. Het dijktaalud is steil en daardoor moeilijk met machines te beheren. Het beheer is voor een groot deel handwerk. Voor de uitvoering worden vrijwilligers ingezet. Uitgangspunt is dat de vegetatie kort de winter in gaat, waarbij indien nodig het grasland enkele dagen wordt nabeweid met schapen. Er is nooit bemest of ingezaaid. Dit in combinatie met het consistente, zorgvuldige (wanneer nodig handmatige) beheer is de crux van de hoge kwaliteit van het grasland.

Bij **locatie C** is een dijktaalud in beheer van gemeente West-Betuwe dat momenteel nog als zoekgebied Glanshaverhooiland- en vossenstaart hooilanden op kaart staat. Naast grassen (waaronder glanshaver) komen in de vegetatie soorten als gewone berenklauw, raapzaad, brandnetel en smeerwortel voor. Dit duidt op verruiging. Het huidige beheer bestaat uit twee keer per jaar klepelen waarbij het maaisel blijft liggen. Voor een goede ontwikkeling van het grasland wordt de eerste keer te vroeg, en de tweede keer te laat gemaaid/geklepeld. Dit is niet gunstig voor de ontwikkeling van de dijk richting Glanshaverhooiland. In algemene zin geldt voor de dijken langs de Linge dat er kansen liggen voor uitbreiding van Glanshaverhooiland (H6510A en –B). Uit de vegetatiekartering die in 2018 is uitgevoerd, zal blijken op welke delen van de dijk (en aanliggende graslanden) Glanshaverhooilanden aanwezig zijn of potentie hebben om zich te ontwikkelen tot dit habitatype. Op basis daarvan zal de betreffende provincie met het de eigenaren (o.a. gemeente en waterschap) het gewenste beheer bespreken.

Aanliggend is een strook grasland van Staatsbosbeheer nabij het water dat zich deels ontwikkelt richting Glanshaverhooiland (H6510A). Het grasland staat nu op de kaart als beheertype kruiden- en faunarijk grasland. Het heeft een mooie structuur met o.a. braamstruweel. Een deel van de soorten van Glanshaverhooiland staat er (zoals glanshaver), maar waarschijnlijk heeft het perceel niet de potentie om voor 100% zich te ontwikkelen tot het habitatype Glanshaverhooiland (H6510A) in goed ontwikkelde vorm. Het perceel wordt nu beheerd door een pachter die het niet bemest en twee keer per jaar maait en afvoert. Dat beheer past bij Glanshaverhooiland (H6510A). Er wordt momenteel niet nabeweid, dit is eventueel wel mogelijk. Het perceel wordt nu veel gebruikt als hondenuitlaatgebied. Om de potenties optimaal te benutten, is het waarschijnlijk nodig de toegang te beperken (en hierop toe te zien).

Overig

Tot slot is een perceel bezocht dat Staatsbosbeheer in 2013 heeft ingericht met als doel het ontwikkelen van kalkmoeras (**locatie D**). Daarvoor is ca. 40 cm grond afgegraven. Er zijn al soorten aanwezig die passen bij een ontwikkeling naar kalkmoeras, zoals kranswieren, echte koekoeksbloem en kale jonker. Daarnaast is er veel opslag van els, dit doordat het perceel grenst aan een elzenbroekbos en het perceel in het verleden begroeid is geweest met deze boomsoort. Dit wordt tegengegaan door het perceel twee keer per jaar te maaien en het maaisel af te voeren. Daarna is, net als in 2017, een perceel bezocht ten zuiden van het Wiel van Bassa dat wordt beheerd door Zuid-Hollands Landschap en tevens in 2013 is ingericht. Er ontstond een kortstondige pioniervegetatie met soorten die wijzen op kalkmoeras, maar die verdwenen later (zie verslag 2017).

Conclusies

De ontwikkeling van de in 2019 bezochte stikstofgevoelige habitattypen in het Natura 2000-gebied Lin-gegebied & Diefdijk-Zuid verloopt zoals in de PAS-gebiedsanalyse beschreven is. Wel zijn er de volgende aandachtspunten geconstateerd:

- De vegetatiekarteringen die in 2018 zijn uitgevoerd, zijn in concept klaar. De karteringen zijn nog niet verwerkt in een nieuwe habitattypenkaart. De Provincie Gelderland is hiervoor verantwoordelijk.
- De dijken vormen een potentiële locatie voor uitbreiding van Glanshaverhooiland (H6510A en -B). De eigenaren (o.a. gemeente West-Betuwe) voert op de dijken een klepelbeheer uit waarbij het maaisel blijft liggen. Door plaatselijk steile taluds en gebrek aan schouwpaden is een ander beheer lastig. De dijkgraslanden die door Zuid-Hollands Landschap wel gehooit worden en waar het maaisel wordt afgevoerd, wijken in positieve zin af. Provincie Gelderland kijkt op basis van de vegetatiekarteringen waar met name de kansen liggen voor uitbreiding van Glanshaverhooiland (H6510A). De provincies Gelderland en Zuid-Holland zullen op basis daarvan overleggen met de eigenaren (gemeente, waterschap) over mogelijke aanpassingen van het beheer.

Bevindingen 2018 en stand van zaken n.a.v. veldbezoek 2019:

- 2018: Essentaksterfte blijft een punt van aandacht, al is het risico hiervan beperkt. Er worden maatregelen genomen in de bossen die vooral uit gewone es bestaan. Bij het opnieuw inplan-ten van geveld bos dat nu vooral uit es bestaat, is het van belang dat de werkgroep 'essentak-sterfte' binnen Staatsbosbeheer voor soorten kiest die binnen de aangewezen habitattypen passen.
2019: Bij het bezochte bos in 2019 heeft es een zodanig laag aandeel dat essentaksterfte geen risico vormt voor de kwaliteit van het habitatype.
- 2018: In het kalkmoeras staat een aantal peilbuizen dat sinds 1,5 jaar niet meer wordt uitge-lezen. Voor het hydro-ecologisch onderzoek en de PAS-procesmonitoring zijn oude reeksen van belang, het is daarom belangrijk dat de peilbuizen weer in gebruik worden genomen. In het monitoringsplan voor de PAS procesmonitoring is aangegeven welke buizen op welke lo-caties dienen te worden ingericht.
2019: Staatsbosbeheer draagt de relevante buizen over aan provincie Gelderland (SBB is over-leg met de provincie Gelderland).
- 2018: Staatsbosbeheer spant zich in om via het reguliere maaibeheer in het Kalkmoeras de opslag van els verder tegen te gaan. Hetzelfde geldt ook voor het beheer van de Glanshaver-hooilanden, om verschraling te versnellen.
2019: half mei wordt door Staatsbosbeheer gericht beheerd om de dominantie van els terug te dringen in de Put van Bullee (mondelinge info).
- 2018: Staatsbosbeheer geeft mee aan het bureau dat de vegetatiekartering doet om bij het Glanshaverhooiland in de Asperense Waarden specifiek aandacht te hebben voor het voorko-men van trosdravik. Dit is van belang om het onderscheid te kunnen maken tussen de twee typen Glanshaverhooiland (H6510A en H6510B).
2019: Dit is gedaan. De karteringen zijn in concept klaar, provincie Gelderland maakt momen-teel een analyse van de H9999- en zoekgebiedvlakken op basis van de karteringen.

Dit verslag is vastgesteld door:

Handtekening

(datum)

12 sept - 2019

Handtekening

(datum)

7-10-2019

Provincie Gelderland